

FilmoTeca
de Catalunya

Visibilitzem del cinema català
(1940-2014)

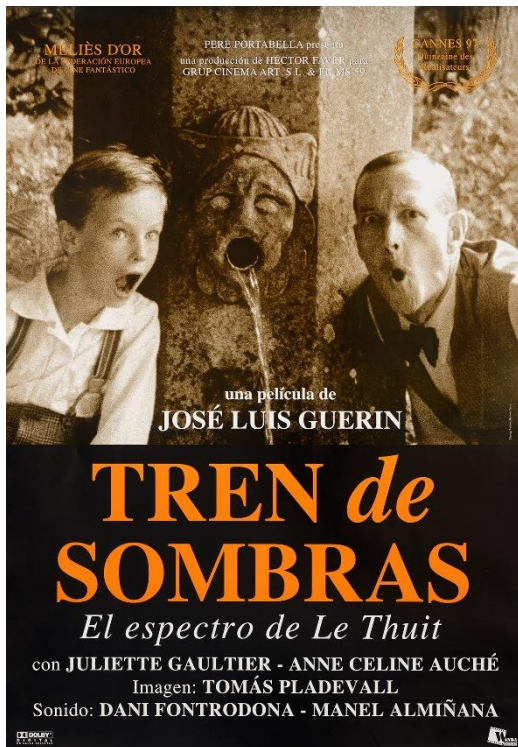
Pla sistemàtic de digitalització
dels fons fotoquímics

escac

Pla sistemàtic de digitalització dels fons fotoquímics de la Filmoteca de Catalunya

Amb la col·laboració de l'ESCAC,
Escola Superior de Cinema i Audiovisuals de Catalunya

A les tasques de conservar, restaurar i preservar, la Filmoteca no pot renunciar a afegir la de difondre. Per a això, en el context digital predominant en l'exhibició cinematogràfica, és imprescindible la posada en marxa d'un pla sistemàtic que aquest primer any digitalitzarà 8 llargmetratges i 8 curtmetratges realitzats a Catalunya a partir dels anys 40 del segle passat i dels quals no es disposa de còpies digitals. Aquests títols s'afegiran al catàleg Bàsics del Cinema Català i Singulares de la Filmoteca, que ja compta amb 25 llargs i 40 curts en suport digital.

Tren de sombras (José Luis Guerin, 1997)

A partir de 2023 i en els propers exercicis, una comissió externa i representativa del sector cinematogràfic determinarà els títols a digitalitzar, a proposta de la Filmoteca, seguint els criteris de l'estat de conservació, la manca de còpies digitals disponibles i la conformitat dels propietaris dels drets a cedir-los per a ús cultural. Així es preveu que cada any el catàleg augmenti en deu llargmetratges i una desena de curts digitalitzats.

Dos escàners adquirits per la Filmoteca a través de l'ICEC s'han ubicat a la seu de l'ESCAC a Terrassa, que també aporta una sala de projecció amb estació de color, imprescindible per completar el procés de digitalització. Un conveni signat entre les dues entitats permet el doble objectiu de la digitalització del patrimoni fílmic català i la formació dels alumnes.

A mesura que estiguin disponibles les noves digitalitzacions es donaran a conèixer dins de la programació de la Filmoteca a la seu del Raval, en un cicle transversal de llarga durada titulat Història permanent del cinema català.

Pla sistemàtic de digitalització dels fons fotoquímics de la Filmoteca de Catalunya

La Filmoteca de Catalunya, en col·laboració amb l'ESCAC, Escola Superior de Cinema i Audiovisuales de Catalunya, inicia un pla de digitalització sistemàtica i selectiva del patrimoni cinematogràfic català que es conserva en format fotoquímic, 35mm i/o 16mm.

La finalitat del pla és que una sèrie de títols representatius de diverses èpoques i moviments puguin ser accessibles i visibles en la màxima qualitat en el panorama actual de distribució i exhibició digital, acomplint així el mandat de difusió del patrimoni fílmic que estableixen els articles 43 i 46 de la Llei del Cinema 20/2010, de 7 de juliol.

L'evolució tecnològica que el cinema ha experimentat a partir dels inicis del segle XXI ha provocat una paradoxa: mentre el suport analògic segueix sent el més fiable per a una preservació a llarg termini, els projectors actualment disponibles a la majoria de sales comercials només permeten la difusió en suport digital, molt menys fiable per a la seva preservació. Davant el que s'anomena el *Digital Dilemma*, la majoria de filmoteques públiques d'arreu del món han optat per una digitalització selectiva del seu patrimoni analògic a fi d'augmentar-ne la seva difusió i visibilitat tant en sales com en les plataformes.

El camí cap a la digitalització

La Filmoteca de Catalunya havia realitzat fins ara algunes digitalitzacions puntuals, tant de preservació de materials del cinema dels orígens, pel perill de la seva integritat física, com de produccions més recents d'indubtable valor per a la història del cinema a Catalunya. Fruit d'aquesta política, existeix un catàleg de Bàsics del Cinema Català i Singulars de la Filmoteca que actualment aplega uns 25 llargmetratges i 40 curtmetratges, a partir dels quals s'han configurat cicles i programes exhibits al MoMA de Nova York, UCLA, la Cinémathèque Québécoise, la Cinémathèque de Luxembourg o la Cineteca Nacional de México. Algunes de les restauracions s'han presentat als festivals de Cannes, Rotterdam, Berlinale, Sant Sebastià, Le Giornate del Cinema Muto de Pordenone o Il Cinema Ritrovato a Bolonya.

A partir de 2022, ja es disposa de la infraestructura necessària per endegar un projecte més ambiciós i sistemàtic de digitalització del patrimoni cinematogràfic català.

Finalitat del pla

Aquest projecte té per finalitat preferent donar accessibilitat al cinema produït a Catalunya, mitjançant la digitalització/remasterització de llargmetratges i curtmetratges realitzats a partir de 1940 en suport fotoquímic i dels quals no hi hagi còpies digitals d'alta resolució per a la seva difusió en tot tipus de finestres digitals. La digitalització en alta resolució equipararà els títols de cinema català als d'altres cinematografies, especialment europees, de les quals hi ha una gran demanda per oferir contingut a través de catàlegs especialitzats en cinema de repertori, i en què la qualitat tant artística com tècnica és imprescindible.

A tiro limpio (Paco Pérez Dolz, 1963)

Mitjans tècnics: la col·laboració entre Filmoteca i ESCAC

A l'escàner fins ara disponible al Centre de Conservació i Restauració de La Filmoteca de Catalunya, a Terrassa, s'hi afegeixen dos nous escàners, Laser Graphic Direktor i Archivist, de propietat de la Filmoteca però instal·lats a l'Escola Superior de Cinema i Audiovisuals de Catalunya (ESCAC), ubicada també a Terrassa, que al seu torn aporta una sala de projecció pròpia amb estació de color, imprescindible per completar el procés de digitalització. Un conveni signat entre ambdues entitats referma aquesta relació en la qual la preservació i el suport analògic es conjuguen amb la docència i les noves tecnologies.

El procés de treball es porta a terme al Centre de Conservació i Restauració de la Filmoteca, on hi ha els materials originals i el sistema de restauració digital i codificació per a difusió i llarga conservació; i a l'ESCAC, on hi ha l'escàner per a fer-ne la captura digital i la sala de color per a fer-ne l'etalonatge o correcció de color. Amb aquest coneixement i infraestructura compartida, la Filmoteca de Catalunya pot dur a terme el projecte de digitalització del patrimoni fílmic, i els alumnes de l'ESCAC poden continuar rodant en fotoquímic i fer la captura digital, dins l'escola, com a part de la formació.

A partir de la inspecció dels materials originals, especialment negatiu d'imatge i so, i còpies de distribució, i la confirmació que no hi ha materials digitals d'alta qualitat per a difusió, es realitza un estudi a fons dels materials, especialment les variacions entre el negatiu i les còpies, per establir les diferents versions, especialment la del muntatge previ a censura i la d'estrena, i es fa una recerca a l'AGA, l'Arxiu General de l'Administració, a Alcalà d'Henares, per aconseguir la documentació relativa a la producció i a la censura, així com a les revistes i diaris de l'època per establir la seva recepció, i poder donar el context a la pel·lícula i a les seves versions.

En aquest punt és crucial la tasca de Ferran Alberich, historiador i restaurador de prestigi internacional, per tal no només de digitalitzar les pel·lícules, sinó de fer-ho de manera que puguem garantir que és una "traducció" al món digital el més propera possible al que va ser en l'analògic, ja que la missió de la Filmoteca és la de preservar l'experiència cinematogràfica en una sala de cinema.

L'equip del Centre de Conservació i Restauració de la Filmoteca de Catalunya a Terrassa localitza, inspecciona, prepara tots els materials, els propis i els procedents d'altres filmoteques, i selecciona els materials més aptes per al seu escanejat a l'ESCAC, que es realitza en 4K. A partir d'aquí es fa la correcció de color, i de retorn al 2CR es fa la codificació a materials de llarga conservació digital (DCDM), i difusió (DCP). Només en alguns casos i planos concrets s'apliquen eines de tractament d'imatge, ja que és un projecte de digitalització o resmasterització, no de restauració.

Materials a digitalitzar

El patrimoni dipositat a la Filmoteca de Catalunya, la majoria de propietat privada (tal com és habitual en les cinemateques públiques d'arreu del món) consta d'uns 40.000 títols en suport analògic. La seva digitalització, en alta resolució, equivaldria a ocupar un 40% del volum informàtic de tota la Generalitat de Catalunya. Cal establir, doncs, uns criteris de selecció per posar en rellevància determinats títols en funció de la seva importància dins la història del cinema català, però també de la qualitat dels materials de preservació disponibles.

Seguint l'exemple d'altres filmoteques europees, la selecció de títols vindrà validada a partir de 2023 per una comissió externa representativa del sector en tots els seus àmbits, de caràcter paritari, a partir d'una proposta de la Filmoteca, tenint en compte el seu estat de conservació, la manca de còpies digitals d'alta qualitat i la conformitat per part dels propietaris dels drets per cedir-ne l'ús cultural a la Filmoteca de Catalunya. D'acord a aquests darrers criteris, aquest 2022 s'ha endegat la digitalització amb una selecció realitzada per la Filmoteca de títols indiscutibles.

Llargmetratges:

Un vaso de whisky (Julio Coll, 1958)

A tiro limpio (Paco Pérez Dolz, 1963)

Los felices 60 (Jaime Camino, 1963)

Vida de família (Josep Lluís Font, 1964)

Furia española (Francesc Betriu, 1974)

La ciutat cremada (Antoni Ribas, 1975)

Boom Boom (Rosa Verges, 1990)

Tren de sombras (José Luis Guerin, 1997)

La ciutat cremada (Antoni Ribas, 1975)

Curtmetratges:

La selecció del curts segueix el mateix principi, prioritzant en aquest primer llistat les obres relacionades amb Picasso, per tal de donar resposta a la gran demanda d'aquests títols amb motiu de la celebració de l'Any Picasso el 2023, coincidint amb el 50è aniversari de la mort de l'artista.

Lecciones de cinematografía (Paco Pérez Dolz, 1956)

Circles (Ricard Bofill, 1966)

Oda a Gaudí (Jordi Vall Escriu, 1967)

Picasso-136 (Jordi Vall Escriu, 1969)

Picasso a Catalunya (Josep Palau i Fabre, 1979)

Picasso l'alegria de viure (Jordi Artigas, 1981)

El museu dels tres palaus (Josep Maria Forn, 1982)

Picasso nostre (Maria Lluïsa Borràs González, 1982)

Circles (Ricard Bofill, 1966)

Relació amb els propietaris dels drets

El procés de digitalització es preveu que es porti a terme des de la Filmoteca de Catalunya/ESCAC segons els paràmetres tècnics de la FIAF (Federació Internacional d'Arxius Fílmics).

Com a contraprestació al procés de digitalització (escaneig i remasterització) dut a terme per la Filmoteca de Catalunya, es preveu que la persona titular dels drets d'exploració cedeixi a Filmoteca de Catalunya els drets de reproducció i comunicació pública per a la seva explotació, en el marc de les activitats que la Filmoteca dugui a terme per si mateixa o en col·laboració amb terceres entitats de caràcter cultural, en compliment del seu objectiu de difusió del patrimoni cinematogràfic. Els materials originals seguiran preservats al Centre de Conservació i Restauració.

Criteris de selecció

En el procés de selecció dels títols digitalitzats fa la proposta la Filmoteca de Catalunya, i la validació definitiva una comissió externa representativa del sector en tots els seus àmbits: productors, crítics, acadèmics, televisions i patrimoni cultural, per tal de garantir la diversitat i riquesa del cinema català.

Filmoteca de Catalunya ha de posar a disposició de la Comissió una proposta de títols, per a la seva selecció d'acord amb criteris següents:

- Haver estat produïts o coproduïts a Catalunya a partir de 1940 i en suport fotoquímic, fins a l'any 2014.
- No disposar de materials digitals d'alta resolució (s'entén per alta resolució materials digitalitzats a 5K pels 35mm i 4k pels 16mm).
- Consentiment previ de les persones titulars dels drets d'exploració.
- Contemplar la diversitat de gèneres, estils i períodes del cinema català.

La comissió ha de ser de caràcter paritari i ha d'estar integrada pels membres següents:

- Una persona representant de la Filmoteca de Catalunya, que presideix la comissió.
- Una persona representant de la Direcció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura.
- Una persona representant dels Productors de Cinema de Catalunya.

- Una persona representant de l'Acadèmia del Cinema Català.
- Una persona representant de l'Associació Catalana de la Crítica i Escriitura Cinematogràfica.
- Una persona representant de les televisions públiques catalanes.
- Una persona historiadora del cinema català de reconegut prestigi.
- Una persona representant de l'Àrea de l'Audiovisual de l'ICEC.
- Una persona designada per la Filmoteca, que actuarà en funcions de secretaria, sense veu ni vot.

Aquesta comissió es reunirà com a mínim un cop l'any i tantes vegades com les circumstàncies ho requereixin, a proposta de qualsevol dels seus membres.

La Comissió ha de fer el seguiment de la implantació del Pla de Digitalització de la Filmoteca de Catalunya i transmetre anualment les seves conclusions a l'ICEC.

Furia Española (Francesc Betriu, 1974)